

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

2023-04-04 Nr. NV-769

VYRIAUSYBĖS IŠVADA Nr.: TAP-22-1276(5) TAIS-22-12214(5)	DĖL PSICHOLOGŲ PRAKTINĖS VEIKLOS ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-762		
	Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Pateikimo Seimui terminas 2021-10-25	<i>Sveikatos apsaugos ministerija</i>	<i>Pasirenkama</i> ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2023-04-04	<i>Pasirenkama</i> ☐ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Grąžinti tobulinti

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Seimo narių grupė (*L.Slušnys, P.Kuzmickienė, R.Šalaševičiūtė, Z.Streikus ir kt.*)* siūlo nustatyti vieningą psichologų praktinės veiklos teisinį reglamentavimą:

- nustatyti psichologų kvalifikacijos reikalavimus: būti baigus universitetines psichologijos studijų krypties psichologijos bakalauro ir magistro studijas / vientisą universitetines psichologijos krypties studijas / pripažįstant kaip šiai kvalifikacijai lygiavertę užsienyje įgytą kvalifikaciją.
- numatyti, kad teisę užsiimti psichologo veikla turi psichologai, registruoti Psichologų registre (valstybės registre, kurio valdytoją ir tvarkytoją skiria Vyriausybė) ir kuriems išduotas registracijos pažymėjimas.
- įtvirtinti reikalavimą psichologams vadovautis Lietuvos psichologų etikos kodeksu. Sudaryti psichologų etikos komitetą (Etikos komitetas), kurį tvirtina ir jo nuostatus nustato ŠMSM, atlyginimą moka bei techniškai aptarnauja ŠMSM struktūrinis padalinys – Etikos biuras. Etikos komitetas: nagrinėja psichologo paslaugų gavėjų skundus, skiria etikos kodekse numatytas sankcijas psichologui.
- numatyti psichologo registracijos galiojimo sustabdymo pagrindus ir kt.

Poreikis reglamentuoti psichologų praktinę veiklą grindžiamas tuo, kad šiuo metu nėra vieningo įstatyminio reguliavimo. Reikalavimai turėti tam tikrą profesinę kvalifikaciją yra nustatyti tik daliai psichologų (medicinos psichologams, švietimo srities psichologams, teismo ekspertams). Psichologai, kurie vykdo individualią praktiką, vadovaujasi tik bendrais verslo vykdymą reglamentuojančiais teisės aktais.

Psichologų veiklos teisinio reglamentavimo stoka neužtikrina, kad šias paslaugas gaunantys asmenys būtų apsaugoti nuo nekokybiškos psichologinės pagalbos. Seimo narių teigimu, vieningo įstatyminio reglamentavimo stoka yra nepalanki tiek psichologų paslaugų gavėjams, tiek patiems psichologams.

Pastaruoju metu psichologinės pagalbos poreikiai didėja ne tik sveikatos, socialinės apsaugos, švietimo ar teisėsaugos sektoriuose – nuosekliai didėja psichologų praktinės veiklos aprėptis privačiame sektoriuje, taip pat auga įstaigų, įmonių, verslo ir kitų organizacijų sąmoningumas rūpintis darbuotojų emocine sveikata. Todėl psichologų veiklos kokybės, skaidrumo, veiklos priežiūros ir atsakomybės už suteiktas paslaugas reguliavimas tampa svarbiu aspektu.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Vyriausybės pozicija dėl Įstatymo projekto – pritarti Įstatymo projektui, bet pasiūlyti Seimui jį tobulinti – formuluojama argumentuotai ir tinkamai.

Rengėjai siūlo Seimui **atsisakyti steigti atskirą Psichologų registrą**, motyvuodami tuo, kad Įstatymo projekte numatyta registracija Psichologų registre prilygintina licencijos išdavimui. Todėl licencija galėtų būti įrašas Licencijų informacinėje sistemoje (LIS). Teisė užsiimti psichologo praktine veikla galėtų būti suteikiama išduodant psichologo pažymėjimą ir įrašant psichologą į LIS.

Priėmus įstatymą, psichologo profesija taptų valstybės reguliuojama profesija. Atsižvelgiant į tai, kad šiuo įstatymu siūloma reglamentuoti įvairių sričių psichologų praktinę veiklą, o vienos valstybinės institucijos, į kurios reguliuojamą sritį patektų visų jų veikla, nėra, Seimui siūloma **psichologų praktinės veiklos priežiūros vykdymą perduoti naujai įsteigta nevyriausybinei psichologus vienijančiai organizacijai Lietuvos Respublikos psichologų rūmams (Psichologų rūmai)**. Tuo pačiu pasiūloma papildyti Įstatymo projektą nuostatomis, reglamentuojančiomis Psichologų rūmų funkcijas, valdymo ir veiklos ypatumus bei užtikrinančiomis jų įsteigimą iki įstatymo įsigaliojimo.

Profesinės etikos reikalavimai įprastai apibrėžiami atitinkamos profesijos specialistų bendrai tos profesijos atstovams pripažįstant būtinus etikos reikalavimus ir jų laikymosi svarbą savo profesijoje. Profesinės etikos laikymasis yra

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

būtina psichologo profesinės veiklos sąlyga, todėl svarbu, kad šios profesijos atstovai kaip įmanoma labiau įsitrauktų į visas veiklas, užtikrinančias psichologų reputaciją. Todėl siūloma koreguoti Įstatymo projektą ir **su psichologų etika susijusias funkcijas pavesti ne ŠMSM, o Psichologų rūmams** ir atitinkamai atsisakant Etikos komiteto biuro išlaikymo iš valstybės biudžeto lėšų.

Siekiant išvengti papildomos administracinės naštos ir dvigubo medicinos psichologų licencijavimo (*šie psichologai licencijuojami pagal Asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatymą*) bei prievolės užsiregistruoti Psichologų registre, siūloma nustatyti, kad **medicinos psichologams reikalavimas papildomai gauti psichologo registracijos pažymėjimą netaikomas**. T.y. siūloma nustatyti, kad Psichologų praktinės veiklos įstatymas medicinos psichologams taikomas tiek, kiek jų praktinės veiklos nereglementuoja Asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatymas.

IGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Siekiant įvertinti Įstatymo projekte numatytų priemonių, susijusių su psichologo profesijos reglamentavimu, tikslingumą, rengėjai yra atlikę nuostatų, ribojančių galimybę užsiimti psichologo profesija ar ja verstis, proporcingumo vertinimą (*suderinta su EIM*). Įvertinta, kad pasirinktos teisinio reguliavimo priemonės nevaržys teisinių santykių subjektų daugiau, nei to reikia teisinio reguliavimo tikslams pasiekti. Prieita išvados, kad šios profesijos reguliavimas yra aktualus ir būtinas.

Nustačius reikalavimą psichologo veikla užsiimti tik baigus universitetines psichologijos studijų krypties psichologijos bakalauro ir magistro studijas arba vientisąsias universitetines psichologijos krypties studijas, psichologų trūkumo rinkoje neatsiras (*kasmet Lietuvos universitetai parengia apie 200 psichologijos magistrų*). Vartotojų pasirinkimo galimybių tai taip pat nesumažins.

Atsižvelgiant į Seimui teikiamą pasiūlymą nustatyti, kad psichologų praktinės veiklos priežiūrą vykdo Psichologų rūmai, kurie dar nėra įsteigti (*tam būtina organizuoti ir sušaukti steigiamąjį susirinkimą, parengti ir suderinti reikiamus dokumentų projektus, sudaryti sąlygas įsteigti tarybą ir kt.*), rengėjai siūlo **Įstatymo projekto įsigaliojimo datą nukelti į 2025-05-01**.

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Dėl projekto pobūdžio (*teikiama Vyriausybės išvada dėl Seime svarstomo Įstatymo projekto*) viešosios konsultacijos nevykdytos.

Tačiau psichologų praktinės veiklos priežiūros funkcijų perdavimas Psichologų rūmams aptartas 2023-02-08 Vyriausybės kanceliarijos organizuotame susitikime su Lietuvos psichologų sąjungos, Lietuvos psichologų profesinės sąjungos, Lietuvos analitinės psichologijos asociacijos, Lietuvos humanistinės psichologijos asociacijos, Lietuvos taikomosios psichologijos asociacijos, SAM atstovais ir kt. Susitikimo metu sutarta, kad diskusijos dėl Psichologų rūmų funkcijų, įsteigimo sąlygų, valdymo ir veiklos ypatumų bus pratęstos Seimo sudarytoje darbo grupėje, į kurios sudėtį įeina psichologus atstovaujančios organizacijos, ministerijų atstovai bei Seimo nariai.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Projektas suderintas.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Daiva Buivydaitė-Garbštienė

Socialinės politikos grupė, vyresnioji patarėja

**Psichologų praktinės veiklos įstatymo projektą Nr. XIVP-762 rengė Seimo valdybos 2021-03-09 sprendimu Nr. SV-S-59 sudaryta darbo grupė alternatyviems Psichologų praktinės veiklos įstatymų projektams Nr. XIIIIP-685 ir Nr. XIIIIP-3234 įvertinti ir motyvuotiems pasiūlymams dėl šių įstatymų projektų tobulinimo parengti*